

Plataforma Universitària pel Català

a tasca que feu és esplèndida i molt necessària, però també molt preocupant, ja que és l'expressió d'una anormalitat.

EDUARD HERRMANN: Sí, en som conscients. Per això, cada any, des del 2005, atorguem el premi PUC a un professor vingut de fora que faci les classes en català i que s'interessi pel nostre país i per la nostra cultura.

El premi, que és per votació popular de tots els alumnes, consisteix en una panera de productes catalans per incentivar l'ús del català, i fins ara l'han guanyat els professors Klaus-Jürgen Nagel, d'Alemanya, Raimundo Viejo, de Galícia, i Michael Greenacre, de Sud-àfrica. També fem una conferència cada trimestre a càrrec de personalitats públiques rellevants sensibilitzades amb la llengua. L'any passat, per exemple, van venir Alfons López Tena, Oriol Junqueras i Josep Maria Terricabras.

El problema és que molta gent que trobaria una barbaritat que no es pogués estudiar en espanyol a les universitats espanyoles o en alemany a les alemanyes, no entén que els catalans reivindicuin que es pugui estudiar en català a les universitats catalanes.

ROGER MELCIOR: Això ja ve del fet que no tenim Estat propi. Els professors espanyols es consideren amb dret d'anar per tot l'Estat parlant la seva llengua i sense aprendre la del país on van. Mentre que l'any passat la Universitat de Barcelona va impulsar un pla per exigir el nivell C de català a tot el professorat fix de nova contractació, exactament igual com s'exigeix als funcionaris de la Generalitat -cosa que ha afectat 300 persones-, a la UPF, en canvi, no se'ls exigeix res. I això vol dir que ja no sols has de defensar el teu dret a rebre les classes en català, sinó que has de defensar el dret de parlar en català al teu país. Pensa que hi ha professors que porten molts anys a Catalunya i que diuen que no l'entenen. I amb el pla de Bolonya, amb més classes de seminaris, augmenta la interacció entre professor i alumne i t'hi has d'entendre oralment. Aquestes classes es nodreixen de professors en pràctiques i de professors estrangers que estan fent postgraus i que encara tenen menys interès d'aprendre català. Però resulta que t'han d'avaluar el 40% de l'assignatura i que t'han de corregir les pràctiques sense tenir un coneixement mínim de la llengua. El Vicerectorat s'omple la boca dient que, a diferència d'altres universitats, a la UPF hi ha un Vicerectorat de Promoció Lingüística. Però aquest nom ja ho diu tot.

Ni tan sols consideren la política lingüística, es queden amb la promoció. Hi ha, això sí, una comissió de política lingüística, però el Vicerectorat és de promoció. Tot plegat, una incoherència total. El que cal no és promoció del català, sinó una política lingüística que el protegeixi i que el normalitzi. El Vicerectorat també promociona l'espanyol i l'anglès i la llengua que sempre perd és el català.

A què atribuïu el fet que professors alemanys o sud-africans no tinguin cap problema per impartir les classes en català i que, en canvi, professors espanyols no vulguin fer el mateix?

E. H.: Potser perquè els espanyols ho veuen com un cost, sense cap avantatge, i els altres ho veuen més com una oportunitat. Els professors espanyols consideren que Catalunya pertany a Espanya i s'aprofiten de l'estatus que té la seva llengua aquí.

R. M.: N'hi ha alguns que ens fan el discurs dient que accepten -com a gran favor- que parlem en català a la classe o que els lliurem les pràctiques en aquesta llengua, i n'hi ha d'altres que et diuen "mejor que no" i que ja et dissuadeixen d'entrada.

E. H.: Ho fan de manera subtil. Et vénen a dir: "Pots lliurar-ho en la llengua que vulguis, però prefereixo que ho facis en

La Plataforma Universitària pel Català (PUC) (www.puc.cat) va néixer l'any 2005 com a fruit de la preocupació d'un grup d'estudiants de la Universitat Pompeu Fabra en comprovar que la presència de la llengua catalana en les assignatures que havien estudiat era gairebé residual. No té vinculació amb cap partit polític, la integren estudiants de diferents carreres i cursos de la UPF i està oberta a tothom. La seva tasca consisteix a ser un nexa d'unió entre alumnes i professors per resoldre els conflictes lingüístics que sorgeixen a les aules. En aquesta entrevista, la PUC denuncia que de totes les universitats catalanes, i per paradoxal que sembli atès el seu nom, la Pompeu Fabra és la que més margina el català. El passat mes de febrer, el rector Josep Joan Moreso -l'únic candidat- va ser reelegit malgrat el vot en blanc del 83,2% dels estudiants.

“El que cal no és promoció del català, sinó una política lingüística que el protegeixi i que el normalitzi”

Per Víctor Alexandre

espanyol”. I aleshores què fan els estudiants? Doncs com que la consciència lingüística és nul·la, callen i ho fan tot en espanyol.

És a dir, que encara que no t'hi obliguin, et coaccionen.

E. H.: Exacte. Pensa que aquesta persona és l'encarregada de puntuar-te.

R. M.: Hem aconseguit que el marc normatiu de la UPF fes un pas qualitatiu amb l'aplicació del PAM, el Pla d'Acció pel Multilingüisme, que vol fomentar el trilingüisme a la Universitat i que es basa, sobretot, en la seguretat. Seguretat en el sentit que una classe s'anuncia en una llengua determinada, i aquesta informació, que és pública i vinculant, tothom la pot saber i és d'obligat compliment. Això significa que el professor farà la classe en una llengua, per bé que els alumnes es poden expressar en català, en espanyol o en anglès. Quan es vulneren aquests drets perquè un professor no deixa utilitzar el català a la classe, ja sigui oralment o en els treballs, tenim el servei d'intermediació per la llengua i vehiculem totes les queixes al Vicerectorat. El problema és que n'hi ha moltes que fan referència a situacions abstractes i una mica difícils de demostrar. Si, per exemple, li preguntes a un professor per què ha dissuadit els alumnes de lliurar-li els treballs en català, t'ho negarà.

M. F.: Un altre problema és que si tens molta comunitat Erasmus et trobes amb gent que ve només per tres o sis mesos, màxim un any, i no té cap interès per la llengua. És a dir, que si ja hi ha poca consciència entre l'alumnat català, imagina't entre els alumnes de fora. I això també ho aprofita el professor en el sentit de dir que, “perquè els teus companys t'entenguin i puguem tenir un debat molt més fructífer, per què no em parles en espanyol a classe?”. Bona part d'aquest conflicte ja ve de les informacions que la Universitat dona a fora quan diu que l'espanyol el parla tothom i que el català, no. Vols res més dissuasiu que això? La UPF no ho vol reconèixer, però el cert és que s'aconsella als professors de fora de l'Estat que primer aprenguin espanyol i que deixin el català per a més endavant.

R. M.: Al professor gallec Raimundo Viejo, quan va arribar, li va cridar l'atenció que li preguntessin si podia fer les classes en anglès i que no li diguessin de fer-les en català en el termini de dos anys.

Segons un estudi encarregat per l'Institut d'Estudis Catalans, en els darrers quinze anys s'està produint un procés lent, però persistent, de substitució lingüística a les universitats catalanes. I aquesta substitució es fa en nom d'una suposada major

projecció de la Universitat. És a dir, que s'abandona el català i s'utilitza l'espanyol.

M. F.: Aquest és el gran lema de la UPF, que és una Universitat pública i de qualitat, i des del rectorat de Josep Joan Moreso han decidit que per internacionalitzar-se han de treure's de sobre la llengua catalana. Pensen que si vols tenir estudiants d'arreu del món has de tenir quotes més altes d'anglès i fer que la majoria de les classes siguin en espanyol. També consideren que el català és un obstacle que fa que els estudiants renunciïn a venir aquí. És a dir, que l'esforç que s'està fent no és per normalitzar el català, sinó per projectar l'anglès.

E. H.: La UPF ha impulsat el C4 d'universitats, conjuntament amb l'Autònoma de Barcelona i dues universitats de Madrid a favor d'una Universitat sense barreres lingüístiques. Això vol dir que no es demanarà el català a ningú. Tothom aprendrà l'espanyol i el català quedarà arraconat.

R. M.: Una pregunta que caldria fer-los és si la Universitat estaria disposada a contractar professors que no sabessin espanyol i que no tinguessin intenció d'aprendre'l, com passa en català. També hi ha el cas de Vicent Partal, que volia fer classes a la UPF i no el van admetre perquè li exigien que les fes en espanyol.

Eduard Herrmann:
“La protecció de la llengua no s'hauria de fer per mitjà d'un acord de sobretaula sinó per mitjà d'una llei d'obligat compliment”

Sembla que hi ha una davallada de la consideració dels nivells de docència en català que contrasta amb els primers anys de democràcia, quan el català, justament, era un dels eixos ideològics de les universitats?

M. F.: Senzillament no es tenen en compte. La llengua no té cap importància de cara a escollir una assignatura o a contractar un professor. I tampoc no hi ha transparència a la UPF pel que fa a percentatges d'ús. El PAM impulsa la seguretat lingüística en el sentit que quan t'inscrius en una assignatura has de saber la llengua en què s'impartirà. Però nosaltres dubtem molt de la seva fiabilitat. Per altra banda, tens uns seminaris amb una majoria de professors estrangers en pràctiques que estan fent postgrau i que no dominen gens la llengua. Cosa que és greu en un seminari, ja que la relació entre professor i estudiant és molt directe.

E. H.: Per poder inflar les xifres a favor del català, ponderen igual totes les facultats independentment del nombre d'estudiants. A Periodisme i Comunicació Audiovisual hi ha moltes classes en català, però el nombre d'estudiants també és menor que el d'Econòmiques i ADE, on el percentatge de classes en català és molt inferior.

R. M.: També hi ha el Ministeri espanyol d'Universitats i Ciència, que filtra i censura les informacions que es donen a altres països, presenta les universitats de l'Estat com una cosa homogènia i amaga la realitat catalana.

M. F.: La informació de què disposen els estudiants no és transparent. Diuen que saben que hi ha una altra llengua i una altra cultura, però ho veuen tan sols com una peça més d'un mosaic.

R. M.: Però això també ho fan les universitats catalanes. Uns companys que van fer un estudi a la UPC sobre la situació del català, van comprovar com la redacció dels documents que es lliuraven als estrangers deien coses com ara que Barcelona i la cultura catalana tenen aires hispànics i coses així.

Com es pot preparar lingüísticament l'estudiant estranger que vindrà a Catalunya.

E. H.: Hi ha unes classes intensives de català que són molt barates, perquè només cal pagar una matrícula de 25 euros.

M. F.: Sí, però són voluntàries. A Suècia, en canvi, si vols anar-hi, has de fer obligatòriament una assignatura de suec i de cultura sueca.

R. M.: Si les universitats catalanes tinguessin interès en la defensa de la llengua i en la seva promoció estimularien els diferents mètodes d'aprenentatge de català que hi ha a la xarxa -com ara www.parla.cat- per abans de venir. No parlo de la gent que ve

només tres mesos, sinó dels que són aquí per fer postgrau o que vénen d'Espanya a fer el grau. Això és fruit del districte únic d'universitats impulsat pels diferents governs espanyols i que afavoreix la mobilitat d'estudiants i de professors, però no reconeix la realitat lingüística dels Països Catalans, d'Euskal Herria i de Galícia. Per tant, quan ve algú de Saragossa a estar-hi quatre anys no se l'obliga a aprendre el català. En canvi, es demana als estudiants catalans que tinguin un nivell d'anglès tot i que és una llengua que no té el mateix estatus jurídic.

M. F.: Aquest és un tema que no es pot tocar a la UPF. Hem intentat abordar aquesta qüestió i no ens han deixat. Fixa't: de 24 postgraus, només n'hi ha un en català. Un! I aquest un és el de TV3, que ja s'acaba.

R. M.: El tema dels postgraus és que n'hi ha íntegrament en anglès, però es permet negociar directament amb el professor en quina llengua es lliuren els treballs i es fan les exposicions orals. Per tant, si demanes fer això en espanyol, el professor accedeix sense problemes, però si demanes fer-ho en català et diu que no perquè hi haurà gent que no l'entendrà. Això vol dir que no hi ha cap simetria i que el català es converteix en una llengua que no serveix per a res.

Què podria fer el govern perquè això no passi?

E. H.: Fixar l'obligatorietat d'acreditar un coneixement de català abans de ser contractat per la Universitat. En el consell interuniversitari de juny de 2008, els representants de totes les universitats van acordar que els professors, abans de ser contractats, acreditessin suficiència en el coneixement del català, però només va ser un acord dels rectors davant del govern. Al govern li diuen que sí, perquè els dona subvencions, però després ells no en fan cas. Vull dir que una cosa és el que anuncien per TV3 i una altra el que fan en realitat. Per tant, la protecció de la llengua no s'hauria de fer per mitjà d'un acord de sobretaula sinó per mitjà d'una llei d'obligat compliment. I això hauria d'afectar els professors associats, els que fan només dues hores a la setmana, els assistents de professors i també els estudiants. Sembla que hi hagi una política encoberta de carregar-se el país, fent que tothom pugui venir aquí sense cap mena d'obligació de saber català. Aquestes són coses que el govern hauria de regular.

Vosaltres denuncieu que hi ha un incompliment del compromís electoral de Josep Joan Moreso, d'incrementar les classes en català un 5%. Quina és la situació en aquests moments?

R. M.: En Dret, Econòmiques o ADE, el

català només arriba al 40%, quan el mínim irrenunciable hauria de ser un 60%.

Un altre compromís que hi havia era el d'impulsar la càtedra Pompeu Fabra. S'ha complert?

L'únic que han fet ha estat traduir l'obra de Fabra del català a l'anglès, però de la càtedra res de res.

La Universitat diu que té balanços i estadístiques de les llengües en què s'imparteixen les assignatures, però d'on surten els resultats si no hi ha dades? Com es pot tenir aquesta informació si en els formularis que omplen els estudiants en lloc d'aparèixer l'idioma hi apareix un guió?

Al professor se li demana en quina llengua impartirà la classe, però les contractacions de les universitats públiques es fan a corre-cuita i la informació no es pot recollir. A la UPF van decidir posar-hi guions, en lloc d'especificar clarament la llengua, i això permet que molta gent digui que creia que la classe seria en espanyol o en anglès i que demani el canvi de català a espanyol. Ara, arran de les Jornades pel Multilingüisme,

han substituït el guionet per un concepte nou que es diu 'multilingüe' i tu has d'entendre que aquesta classe s'ha de fer en català o en espanyol. Però, quina seguretat lingüística tens si qualsevol Erasmus, acollint-se a la indefinició, pot demanar que es faci en espanyol? Això ho fan per evitar que ningú no pugui reclamar.

Com és possible que la Universitat de Barcelona, que té moltes més assignatures que la UPF, no tingui cap problema per fer constar la llengua en els formularis?

M. F.: Segons el Vicerectorat de Promoció Lingüística de la UPF, això és degut al fet que la UB no és transparent en aquest aspecte. Però el cert és que el Vicerectorat de la UPF, a banda del PAM, no ha fet res més pel català.

E. H.: Fins i tot diuen que el PAM no s'ha pogut aplicar perquè en els darrers dos anys han hagut d'engegar el pla de Bolonya.

M. F.: Bolonya et demana que quan comencis el tercer any dels estudis tinguis un nivell alt d'anglès, cosa que significa que

abans d'entrar a la Universitat t'han de fer unes proves per veure quin nivell tens i si has de rebre formació durant dos anys. La UPF espera que aquesta formació es faci en el seu servei d'idiomes perquè li genera ingressos, però com que el català no els aporta diners el marginen.

R. M.: Quan se sap que en altres universitats, com ara la Universitat de Girona, les coses funcionen molt millor, el Vicerectorat de la UPF es dedica a desacreditar-les i a dir que s'inventen les dades. Nosaltres, però, ens hem reunit amb totes les universitats i hem vist que la situació a la UPF és molt preocupant.

R. M.: Des del Vicerectorat se'ns fa creure que és la Generalitat qui no té interès a promoure el català en l'àmbit universitari. Però la Comissionada és la Blanca Palmada, que és d'ERC, i, a diferència d'ells, dubtem que tingui mania a la llengua del país. Per això ens vam reunir i li vam exposar la situació.

Com és que la UPF no exigeix el nivell C de català als professors de fora de Catalunya?

M. F.: Impulsa curssets finançats per la Generalitat, però no són obligatoris.

R. M.: Mentre que a la UB si un professor suspèn un examen, en té un altre i si també el suspèn en té un tercer -tots obligatoris- a la UPF és optatiu.

El rectorat de la UPF ha fet unes declaracions que són tota una declaració d'intencions. Ha dit que "el català no és prioritari". I el Vicerectorat diu: "El nostre objectiu és l'excel·lència i, en aquests moments, l'excel·lència passa per l'obertura i la internacionalització". Es veu que obrir-se significa tancar la porta a la llengua catalana.

E. H.: El més fort és que la vicerectora Carme Pérez es va reunir amb nosaltres per dir-nos que el català seria prioritari i l'endemà van sortir aquestes declaracions al diari *ABC*. Diuen el que més els convé segons amb qui parlen, fins al punt que quan em vaig reunir amb els serveis lingüístics d'una altra Universitat molt més activa em vaig trobar que la UPF era el seu referent. Increïble!

M. F.: El multilingüisme que plantegen és trampós i suposa un perill per a la llengua catalana, perquè a partir del moment que introdueixes l'anglès, cosa que està molt bé per a la internacionalització, la llengua que en surt més perjudicada és el català, que és la més feble. Aquest, a més, és un model que s'està implantant a la resta d'universitats i que pot fer que aviat es generalitzi un model de multilingüisme que ja no funciona d'origen a la UPF.

Diríeu que la UPF planteja la llengua catalana i l'excel·lència com dues coses antagòniques, talment com si un bon professor alemany, posem per cas, no pogués aprendre català?

M. F.: Sí, i la conseqüència nefasta d'això és que estem formant professionals que després tindran un lèxic espanyol, no pas català. En el pla de Bolonya s'introdueix una assignatura en anglès i una altra de formació específica del teu estudi en aquesta llengua. És a dir, que puguis expressar-te en anglès amb els termes que has estudiat. El problema és que hauràs estudiat dret en espanyol i sabràs els termes en espanyol, però no els sabràs en català, de manera que no podràs exercir el teu ofici en la teva llengua. Això està passant amb els professors que fan les classes en espanyol perquè han estat formats en espanyol.

R. M.: Mentre que el conjunt d'universitats del país tenen uns serveis lingüístics de dimensions considerables que faciliten correccions de material i lèxic específic per a Dret o Economia, a la UPF res de res. Des del govern s'han editat diversos llibres en català de moltes assignatures, però no es troben a les biblioteques i si vas a l'Abacus només els tenen en espanyol.

M. F.: I el més curiós és que la UPF té una facultat de traducció que podria impulsar tot això amb molta més facilitat que altres. Si tens una facultat de traducció en un nou campus de la comunicació que està vinculada a altres facultats es poden fer moltes coses. Nosaltres ara, des de la PUC, hem aconseguit que tot el software bàsic dels ordinadors sigui en català.

Heu dit que "les llengües que la UPF hauria de potenciar són el català i l'anglès. El català, òbviament, perquè és la llengua pròpia del país i de la institució, i l'anglès perquè és la llengua en què s'hauria d'internacionalitzar la Universitat". La campanya "Que no ens trepitgin la llengua" també és vostra. En què consisteix?

R. M.: Aquesta campanya la vam engagar arran de les declaracions que es van publicar als diaris *ABC* i *El Mundo* malgrat que el dia abans ens havíem reunit amb la vicerectora i no ens va dir res sobre el tema. Nosaltres considerem que la llengua catalana s'ha afeblit, com ho demostra el fet que tant els ordinadors de la UPF com el registre d'entrada o com el punt d'informació a l'estudiant trepitgen el català. I això no és fruit de la casualitat. Són empreses que estan dintre de la Universitat i que incompleixen impunement la llei de política lingüística. Al final som els estudiants els qui ho denunciem.

E. H.: Per sort, el moviment estudiantil de la UPF està a favor del que pensem nosaltres. Fa uns mesos, coincidint amb tots els problemes que teníem amb la vicerectora, vam fer un manifest de mínims a favor del català i vam aconseguir el vot del 90% dels clausures.

Darrerament heu mantingut contactes amb la UdG. A quins acords heu arribat?

R. M.: Vam anar a veure el model d'orientació d'aquella Universitat perquè pensem que té unes dimensions comparables a la UPF, per bé que l'entorn sociolingüístic és diferent, i vam veure que, a més de tenir una política lingüística estructurada, no tot s'acaba amb una declaració de bones intencions, sinó que es poden internacionalitzar sense marginar el català. Després de l'acord interuniversitari de Catalunya, ells demanaven el nivell C des de feia temps. També demanen nivell d'espanyol a fi de neutralitzar els partits polítics que defensen el bilingüisme per poder parlar només en espanyol mentre nosaltres ens veiem obligats a canviar de llengua. El fet que a un professor se li demani nivell de català i d'espanyol per entrar a la UdG, permet garantir que tots els professors sàpiguen català.

E. H.: I ara a Girona, a final d'abril, conjuntament amb Òmnium Cultural i la Plataforma per la Llengua, impulsarem unes jornades en defensa del català a la Universitat que seran un crit de la societat civil.

R. M.: Volem implicar-hi la massa estudiantil i els principals sindicats i unir-nos per la llengua més enllà de les divergències que puguem tenir en temes com el pla de Bolonya.

Philip Rasico, professor de Lingüística Hispànica i de Llengua i Cultura Catalanes a la Universitat de Vanderbilt, a Nashville, Tennessee, va visitar la UPF i va dir que "parlar català és una responsabilitat de tots els catalans, ja que si no és necessari per viure i treballar a Catalunya desapareixerà". La PUC només existeix a la UPF?

E. H.: Sí, perquè és la Universitat on el català està més maltractat.

Sou optimistes o pessimistes amb relació al futur de la llengua a la UPF, en particular, i a la resta d'universitats en general?

R. M.: Crec que a la UPF s'han acabat els pactes cada quatre anys. Cal anar més enllà, mobilitzant-nos a tot el país per aconseguir del govern una llei que reguli els requisits que normalitzin la llengua. Em sembla que aquesta és la solució.

E. H.: Ja ens n'hem atipat i ara passem a l'acció.

